

DE KOREN- EN PELMOLEN VAN OUDESCHIP

door W.O. Bakker.

Oudeschip is het meest noord-oostelijk gelegen dorpje in de provincie Groningen. Het lag tegen de z.g. Middeldijk uit 1717, die tot de inpoldering van de Oostpolder in 1840, zeedijk was.

Oudeschip was voor de oorlog een redelijk bevolkt dorp, midden in uitgestrekte polders waarin boerderijen stonden en langs de Middeldijk stonden veel huizen. Even ten westen van Oudeschip was de dijk noordelijk rondgelegd rond het z.g. Eilsgat, die duidelijk ontstaan was door een dijkdoorbraak in vroeger jaren. Ten westen van het Eilsgat lag langs de dijk een rij huizen, die Koningsoord genoemd werd.

In die tijd had Oudeschip zelfs drie scholen, een café en enkele winkels.

De kleine koren- en pelmolen van Oudeschip in maart 1941. Let op de houten as en er was slechts één tussenzoomlat op de verticale wieken. Staande voor de roede molenaar Jacob Bakker.

Foto: W.O. Bakker.

In 1866 werd hier een koren- en pelmolen gebouwd, betrekkelijk klein van stuk. Vanuit onze boerderij ten noorden van Spijk gelegen, lag Oudeschip betrekkelijk dichtbij en langs de Middeldijk was je spoedig in het dorpje.

Er liep gedeeltelijk geen verharde weg langs de dijk en je moest een aantal hekken passeren.

Sinds voorjaar 1939 bezocht ik de molen regelmatig en mijn eerste foto dateert ook uit die tijd.

Molenaar was toen Jacob Bakker, die een aantal jaren terug molenaar Van der Ploeg was opgevolgd. Hij had daar bepaald geen royaal bestaan en had te zorgen voor een tamelijk groot gezin.

Zoals op de complete foto is te zien, genomen in maart 1941, had de molen een houten as en roeden met zeilhekwerk en ik schat de vlucht op ruim 18 meter. In deze betrekkelijk kleine en smalle molen lagen toch nog twee pelstenen en twee koppels maalstenen. Onderin de molen stond een oude automotor, die een koppel maalstenen op een maalstoel kon aandrijven. In tegenstelling tot de windmolen, heb ik die combinatie nooit in bedrijf gezien.

Voorjaar 1939 heeft de Fa. Bremer de molen nog van een nieuwe stelling voorzien, waartoe het dorp toen al in de kosten bijdroeg.

Helaas verliep het de 18e oktober 1941 slecht voor de molen en zijn molenaar. Malende met een harde ZW-wind, dat blijkt uit het feit dat er geen zeilen voorlag en, begaf de askop het en de roeden kwamen gedeeltelijk naar beneden, echter zonder veel verdere schade te veroorzaken.

De foto van dit ongeluk is de volgende dag genomen en toont dit duidelijk. Malen was verder onmogelijk en Bakker en zijn klanten waren aangewezen op de malerij van S.A. de Weerdt te Oost-einde.

Op advies van molenaar L. Noordhof te Winsum, vroeg ik de Fa. Bremer wat herstel zou moeten kosten en Chr. Bremer gaf op dat voor f 1.000,- een

andere as geleverd kon worden en de molen weer maalvaardig gemaakt. De beide roeden konden weer gebruikt worden en in enig klein herstel was was ook voorzien.

Helaas was dorp en omgeving niet bereid andermaals de helpende hand te bieden en toen werd in 1943 het geheel publiek verkocht.

Koper werd S.A. de Weerdt, die zijn molen in Oosteinde op 18 oktober 1932 (toevallig juist 9 jaar eerder) ook door het breken van de houten askop zijn roeden zag verliezen. In 1933 werd die molen toen gesloopt en een elektrisch gemaaltje gebouwd. De molen van Oudeschip werd in oktober 1943 geheel afgebroken en een aantal onderdelen ging naar molen "De Zwaluw" te Uithuizerpolder van J. Start. Ook deze molen heb ik meermalen bezocht en ik zal deze ook eens beschrijven.

Oudeschip was zijn enig markante punt kwijt en is sinds de Eemshavenplannen min of meer opgegeven als dorp.

*De molen van Oudeschip met het vernielde wiekenkruis, gefotografeerd één dag na het ongeluk, op 19 oktober 1941.
Foto: W.O. Bakker.*